

Ομιλία ΕΓ Διαχείρισης προγραμμάτων ΕΤΠΑ-ΤΣ κ. Γ. Ζερβού στο 4^ο ετήσιο συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Αξιολόγησης. Αξιολόγηση και ανθεκτικότητα. Πρόοδος και προκλήσεις, 11/11/2021

«Διαστάσεις της ανθεκτικότητας στα προγράμματα του ΕΤΠΑ και του Ταμείου Συνοχής 2021-27. Σχεδιασμός και αξιολόγηση.»

Αξιότιμη Κυρία Πρόεδρε και μέλη του ΔΣ της Ελληνικής εταιρίας αξιολόγησης,
Αγαπητοί ομιλητές και συμμετέχοντες,

Πραγματικά η θεματολογία του ετήσιου αυτού συνεδρίου είναι και επίκαιρη αλλά και απολύτως συναφής με το αντικείμενο της Ειδικής Γραμματείας που έχω την ευθύνη από το μέσον του προηγούμενου έτους.

Στην οποία πραγματικά θεωρούμε ότι η επένδυση δημόσιων πόρων στην ανθεκτικότητα αποτελεί μία κατεξοχήν αποδοτική επένδυση.

Η Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και του Ταμείου Συνοχής στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων έχει ένα ευρύτατο χαρτοφυλάκιο προγραμμάτων με ύψος που υπερβαίνει τα 11,5 δις ευρώ για το 2021-2027, στο οποίο θα προστίθενται και περίπου 10,5 δις από την Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης 2021-27.

Για την νέα ΣΕΣ έχουμε στη ευθύνη σχεδιασμού και διαχείρισης τριών μεγάλων προγραμμάτων: Ανταγωνιστικότητα, Μεταφορές, Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή καθώς τα προγράμματα Interreg. Τα 3 πρώτα είναι και τα πρώτα από την ΣΕΣ που υποβλήθηκαν επίσημα τον Οκτώβριο προς διαπραγμάτευση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η διάσταση της ανθεκτικότητας σε κρίσεις (οικονομικές, περιβαλλοντικές, κοινωνικές) διατρέχει την στρατηγική όλων και κυρίως των νέων προγραμμάτων μας.

Το **resilience** δεν είναι κάτι νέο στις ευρωπαϊκές πολιτικές (το συναντούμε και παλαιότερα σε πολιτικές όπως οι εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ). Έχει όμως αναδειχθεί ως μία στρατηγική επιλογή και στο δικό μας πεδίο, κυρίως μέσω του next generation EU.

Το ΕΠΑΝΕΚ για παράδειγμα είναι ένα από τα βασικότερα εργαλεία ανάκαμψης και ανθεκτικότητας στην Ελλάδα. Με ένα δραστικά απλοποιημένο πλαίσιο η Ειδική Γραμματεία ενεργοποίησε από πέρυσι ευρέως γνωστά προγράμματα (επιστρεπτέα προκαταβολή, επιδότηση τόκων υφιστάμενων δανείων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων κλπ).

Χωρίς την αποτελεσματική αξιοποίηση των πόρων που πετύχαμε το 2020 και το 2021, με μετρήσιμα αποτελέσματα, οι επιπτώσεις της πανδημίας στις ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα ήταν πολλαπλάσιες.

Με βάση τις μελέτες που έχουμε αναθέσει προκύπτει ότι για την οικοδόμηση ενός νέου παραγωγικού μοντέλου, η χώρα μας πρέπει να στραφεί στην **ενίσχυση κλάδων με μεγαλύτερη ανθεκτικότητα στις μεταβολές της οικονομίας**.

Κυρίες και Κύριοι, το αίτημα της **αξιοποίησης** των διαθέσιμων πόρων για την ανάπτυξη (ΕΣΠΑ και Ταμείου Ανάκαμψης) είναι κυρίαρχο στην δημόσια συζήτηση για την οικονομία το τελευταίο διάστημα.

Όμως ως αξιοποίηση των ευρωπαϊκών πακέτων δεν αντιλαμβανόμαστε μόνο την απορρόφηση αλλά **τα απτά αποτελέσματα για πολίτες και επιχειρήσεις**.

Και αυτά επιτυγχάνονται **μόνο όταν τα αναπτυξιακά προγράμματα αξιολογούνται συστηματικά με επιστημονικές μεθόδους ως προς τον αντίκτυπό τους**.

Ως ειδικοί αξιολογητές γνωρίζετε καλύτερα ότι η αξιολόγηση προγραμμάτων **σε συνθήκες πολλαπλών κρίσεων**, όπως αυτές που αντιμετωπίζουμε, έχει ιδιαίτερες δυσκολίες (τεχνικές, μεθοδολογικές κα).

Στην χώρα μας, ο ρόλος της αξιολόγησης στον στρατηγικό και επιχειρησιακό σχεδιασμό του ΕΣΠΑ για την ανθεκτικότητα ήταν μάλλον **αδύναμος**, για να κάνουμε και μία ΑΥΤΟ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ. Για παράδειγμα, δεν αξιοποιήθηκαν οι δυνατότητες βελτίωσης της ποιότητας του σχεδιασμού που μας προσφέρει η εκ των προτέρων αξιολόγηση. Και αυτό δε αποτέλεσε άλλη μία απλοποίηση, η οποία είναι απλώς μία διαχειριστική λειτουργία.

Στην Ειδική Γραμματεία, παρά τον φόρτο που είχαμε για την στήριξη των ΜΜΕ κατά την κρίση της πανδημίας, αξιοποιήσαμε την αξιολόγηση, στο βαθμό του εφικτού, **ως ένα εργαλείο ανάδειξης διδαγμάτων της τρέχουσας περιόδου του ΕΣΠΑ**.

Πρέπει να σας πω ότι κατά τις συνεχιζόμενες διαπραγματεύσεις μας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το ζήτημα των **lessons learnt τέθηκε συστηματικά ως βάση συζήτησης επί όλων των προτεινόμενων προτεραιοτήτων**.

- Συγκεκριμένα, η Ειδική Γραμματεία ανέθεσε και ολοκλήρωσε μία σειρά **αποτιμήσεων** παρεμβάσεων του ΕΠΑΝΕΚ στην βιομηχανία, την επιχειρηματικότητα, το ανθρώπινο δυναμικό, αποτίμηση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας Δικαιούχων των τομέων Μεταφορών και Περιβάλλοντος.
- Παράλληλα προετοιμάζουμε τις αξιολογήσεις επιπτώσεων των προγραμμάτων μας για την περίοδο 2014-2020.

Κλείνοντας την παρέμβασή μου θα μου επιτρέψτε να αναφερθώ στις κυριότερες **προκλήσεις μας για την αξιολόγηση στο επόμενο χρονικό διάστημα**, μιας και οι προκλήσεις περιλαμβάνονται και στον τίτλο του σημερινού συνεδρίου.

Προκλήσεις που θεωρώ κοινές μεταξύ της δημόσιας διοίκησης, της ηγεσίας του υπουργείου, των εταίρων κάθε προγράμματος και της κοινότητας των αναδόχων αξιολογητών:

- 1^{ον} στοχεύουμε να ολοκληρωθούν με επάρκεια οι αξιολογήσεις που περιλαμβάνονται στα evaluation plans προγραμμάτων της τρέχουσας περιόδου .
- 2^{ον} να σχεδιασθούν έγκαιρα τα πλάνα αξιολόγησης για τα νέα προγράμματα της πολιτικής συνοχής. Που πρέπει να παρέχουν έγκαιρα τεκμηρίωση σε όσους εισηγούνται αποφάσεις ή λαμβάνουν αποφάσεις: δηλαδή στις διαχειριστικές αρχές, στις επιτροπές παρακολούθησης, στην πολιτική ηγεσία.
- 3^{ον} Να ολοκληρωθεί η εκ των προτέρων αξιολόγηση των χρηματοδοτικών μέσων στο νέο ΕΣΠΑ. Για πρώτη φορά δημιουργήσαμε στο νέο ΕΠΑΝΕΚ μία ενιαία προτεραιότητα αποκλειστικά αφιερωμένη σε χρηματοδοτικά μέσα με προϋπολογισμό 950 εκ ευρώ.
- 4^{ον} Να αξιολογηθούν, τουλάχιστον μία φορά έως το 2024 οι παρεμβάσεις της αποκατάστασης των συνεπειών της κρίσης στην επιχειρηματική δραστηριότητα λόγω της πανδημίας (το REACT-EU , με 1,6 δις). Πρόκειται για μία από τις σημαντικότερες αξιολογήσεις στην χώρα μας.
- 5^{ον} Να εκπληρώσουμε τις υποχρεώσεις μας αναφορικά με τα εργαλεία παρακολούθησης και αξιολόγησης της νέας στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης, ως μέρος των αναγκαίων όρων.
- Και 6^{ον} Να στηρίξουμε την ενεργό συμμετοχή όλων των μελών –φορέων που συγκροτούν την εταιρική σχέση στην αξιολόγηση του κάθε προγράμματος.

Πραγματικά εκτιμώ ότι η εξειδικευμένη τεχνογνωσία και προσωπική σας επένδυση στο αντικείμενο αυτό μπορεί να αποδώσει και ως προς καλύτερα αναπτυξιακά προγράμματα και ως προς καλύτερα αποτελέσματα στην οικονομία μας.

Σας ευχαριστώ.